

67-72-80/2
21.06.2018р.

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук,
доцента Заярної Наталії Миколаївни
на дисертаційну роботу Рябкової Ольги Василівни
«Моніторинг економічних показників результативності
машинобудівного підприємства»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Ринкові перетворення, що відбуваються у сучасній суспільно-економічній системі, високий рівень конкуренції та вплив кризових явищ на рівні економіки, потребують від вітчизняних промислових підприємств постійного пошуку нових більш ефективних інструментів, що дають змогу швидко реагувати на постійні зміни та спрямовані на забезпечення здатності підприємства попереджувати можливі загрози як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі. З огляду на це, для прийняття обґрунтованих організаційно-технічних і господарсько-управлінських рішень доцільно використовувати системи моніторингу. В сучасних ринкових умовах господарювання для забезпечення економічного розвитку підприємства потребують підвищення ефективності виробництва, результативності діяльності, конкурентоздатності продукції і послуг, тому необхідно постійно оцінювати та підвищувати результативність своєї діяльності. Зважаючи на це, дослідження теоретичних аспектів моніторингу економічних показників результативності підприємства та подальше їх використання в практичній діяльності машинобудівних підприємств є актуальним і своєчасним, оскільки спрямоване на підвищення ефективності та забезпечення

конкурентоспроможності вітчизняних промислових підприємств у динамічних ринкових умовах господарювання.

З огляду на це, дисертаційна робота Рябкової О.В., яка присвячена проблемі моніторингу економічних показників результативності машинобудівного підприємства є актуальною і важливою як в теоретичному, так і в практичному значенні

Дисертаційну роботу виконано в межах тем, передбачених планами науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України. Зокрема, в межах держбюджетних тем «Економічний інструментарій управління розвитком підприємства» (номер державної реєстрації 0112U001222) автором сформульовані адаптивні до сучасних умов національної економіки теоретико-методичні положення розроблення аналітичного інструментарію моніторингу економічних показників результативності підприємства, яка передбачає врахування індикаторів та результатних показників функціонування підприємства, а також формування системи аналітичних показників результативності підприємства в контексті процесного підходу з точки зору трістої обмеженості «витрати-час-якість». При розробленні науково-дослідної теми «Організаційно-методичні засади аналізу ефективності функціонування підприємства» (номер державної реєстрації 0112U001219) автором науково обґрунтовані засадні положення формування концептуальної моделі моніторингу економічних показників результативності підприємства, яка дає змогу об'єктивно представити моніторинг економічних показників результативності як систему, відображаючи зміст і сутність складових елементів системи моніторингу – принципи, об'єкти, обмеження, засоби та функції.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, автореферату та публікацій Рябкової О.В. дає змогу стверджувати те, що сформульовані

автором наукові положення, висновки і рекомендації є достатньо обґрунтованими, достовірними та логічними. Вони підтверджуються використанням автором широкого спектра методичних підходів. Для визначення сутності моніторингу економічних показників використано методи логічного і наукового аналізу; для обґрунтування напрямів моніторингу економічних показників результативності підприємства – методи наукової абстракції; для формування концептуальної та інформаційної моделей – комплексний підхід; для побудови системи економічних показників результативності підприємства, формування інтегрального показника та визначення вагових коефіцієнтів його складових – експертно-аналітичні методи; для дослідження питань з організування моніторингу економічних показників результативності підприємства – основні положення менеджменту; для побудови моделей прогнозування – методи математичної статистики та прийоми ранжування; для розроблення рекомендацій щодо регулювання результативності підприємства – методи економіко-математичного моделювання.

Використання у роботі матеріалів машинобудівних підприємств, зокрема фінансової, статистичної, управлінської звітності та звітів з якості, а також широкого кола літературних джерел, в тому числі і закордонних, забезпечує належний рівень обґрунтованості і достовірності отриманих результатів.

Дисертаційна робота Рябкової О.В. є самостійною науковою працею. Автором одноосібно отримано теоретичні та прикладні результати дослідження, що описуються в роботі та виносяться на захист. За змістом, структурою та оформленням дисертаційна робота повною мірою відповідає встановленим вимогам МОН України. Дисертація містить анотації на українській та англійській мовах, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг дисертації становить 222 сторінки, у тому числі основний зміст роботи викладено на 163 сторінках. Робота містить 27 таблиць, 17 рисунків, 9 додатків, список використаних джерел із 225 найменувань.

3. Основні наукові результати дисертації

Проведений аналіз дисертаційної роботи, автореферату та публікацій Рябкової О.В. дає змогу підтвердити наявність елементів наукової новизни, які викладені послідовно та логічно.

Серед отриманих результатів суттєвою науковою новизною вирізняється представлений у дисертації аналітичний інструментарій моніторингу економічних показників, який передбачає формування системи показників в контексті процесного підходу та використовує в своїй основі трійсту обмеженість «витрати-час-якість», що дає менеджерам можливість отримати аналітичну для виявлення негативних тенденцій та обґрунтування управлінських рішень.

О. В. Рябковою удосконалено концептуальну модель моніторингу економічних показників результативності підприємства, яка має комплексний характер. Автором виділено такі її складові як принципи, суб'єкти, об'єкт, мета, засоби та функції, які базуються на об'єктивних економічних законах. Удосконалена таким чином модель забезпечує формування концептуальної бази використання системи моніторингу з метою якісного інформаційно-аналітичного забезпечення.

Також, дисертант удосконалив інформаційну модель моніторингу економічних показників результативності підприємства, сформувавши її на основі методології міжнародного стандарту IDEF0, що широко використовуються в моделюванні процесів. Побудована модель таким чином дає змогу проаналізувати підпроцеси моніторингу з метою планування та реалізації організаційних змін.

Розвинутий автором організаційний механізм моніторингу економічних показників результативності підприємства вирізняється виокремленням таких складових, як регламент та організаційна структура. Заслугує уваги досить детальний аналіз, проведений Рябковою О.В, організаційних форм моніторингу, зокрема автором виділяється такі форми як запровадження додаткових обов'язків існуючого персоналу у вигляді спеціальних завдань,

створення спеціалізованих груп в межах існуючих підрозділів, створення окремого підрозділу, залучення аутсорсингової компанії та комбінована форма організації із залученням фахівців аутсорсингових компаній та працівників підприємства.

Заслужує уваги також використання дисертантом в процесі прогнозування економічних показників результативності прийомів ранжування, що дає змогу обґрунтувати обрану динамічну модель, на основі якої будується прогноз та дає змогу забезпечити покращення його репрезентативності.

Наведені наукові результати, теоретичні напрацювання та методичні положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації Рябкової О.В. є науково обґрунтованими, що підтверджено використанням теоретико-методичних прийомів, глибоким вивченням та аналізом вітчизняних й іноземних джерел, застосуванням методів наукового дослідження та логічністю узагальнень.

4. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в удосконаленні інформаційного забезпечення управління результативністю машинобудівного підприємства за допомогою впровадження в діяльність підприємства системи моніторингу економічних показників, в якій використовується аналітичний інструментарій, який передбачає формування показників результативності в контексті процесного підходу з точки зору трістої обмеженості «витрати-час-якість». Також практичну цінність має розроблений дисертантом організаційний механізм моніторингу економічних показників результативності машинобудівного підприємства.

Наукові результати роботи отримали практичну апробацію та впроваджені у практичній діяльності машинобудівних підприємств ДП «Новатор» та ДП «Львівський державний авіаційно-ремонтний завод», що підтверджується довідками №041/1638 від 19.04.2018 р. та №08/15/1018 від 06.04.2018 р. відповідно.

Основні теоретико-прикладні положення дисертаційної роботи також впроваджено у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуються під час викладання дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» (довідка №62-72-236 від 18.04.2018 р.).

5. Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях.

Основні здобутки дисертанта опубліковано у 21 науковій праці загальним обсягом 6,97 друк. арк., з яких особисто автору належить 6,97 друк. арк., в тому числі 9 статей у наукових фахових виданнях України, у тому числі 5 статей у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз даних. Також наукові положення дисертації апробовано на 12 наукових конференціях.

Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до вимог.

6. Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації

Автореферат за структурою, обсягом та технічним оформленням відповідає визначеним вимогам МОН України. Текст автореферату відображає основні наукові здобутки автора та ідентичний з основними положеннями дисертаційної роботи. Висновки та рекомендації, наведені у дисертації та авторефераті частково відрізняються деталізацією викладу, але мають однакове значення.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційної роботи

Відзначаючи загалом належний науковий рівень і практичне значення дисертаційної роботи, не можна лишати поза увагою наявні в ній деякі

неточності та дискусійні питання, що зумовлює необхідність висловити з цього приводу наступні зауваження.

1. В дисертації використовуються такі поняття як «індикатори» та «показники», однак не зазначено їх взаємозв'язок та співвідношення, звідси виникає необхідність уточнення змісту цих категорій та встановлення умов застосування цих категорій в межах моніторингу економічних показників результативності підприємств.

2. Оскільки тема дисертації звучить як «Моніторинг економічних показників результативності машинобудівного підприємства», то недостатньо висвітлено одне із таких питань, як критерії розмежування економічних показників і всіх інших показників, які характеризують результативність роботи підприємства.

3. При побудові моделі моніторингу економічних показників результативності підприємства (с. 93) автором використовується таке поняття як «директиви на управління», однак в дисертаційній роботі потребується пояснення цього поняття, суть та характер його відображення в моделі.

4. У підрозділі 3.2 «Прогнозні методи в системі моніторингу економічних показників результативності машинобудівного підприємства» потребує додаткового обґрунтування використання автором динамічних моделей для прогнозування параметрів результативності машинобудівних підприємств.

5. У підрозділі 3.3. «Прикладне використання результатів моніторингу в управлінні результативністю машинобудівного підприємства» автором в результаті розрахунків визначено цільові економічні показники результативності та обґрунтовано заходи щодо забезпечення їх досягнення, однак самі заходи не наведено, тому доцільно було б запропонувати заходи для збільшення результативності підприємства.

6. В третьому розділі дисертаційної роботи (с. 163) необхідними даними для розрахунку рівня ефективності системи моніторингу економічних показників результативності підприємства автором виділено такі показники як зменшення витрат підприємства внаслідок проведеного моніторингу та збільшення доходів, отриманих внаслідок проведеного моніторингу, але в

роботі не зазначається методика розрахунку цих даних та їх інформаційні джерела.

7. На рис. 3.1 «Схема адаптивної системи регулювання рівня результативності підприємства в процесі її моніторингу» (с. 167) автором використовуються такі поняття як «значення вище верхнього допустимого рівня», «негативні критичні тенденції», однак не зазначаються критерії визначення цього допустимого рівня та віднесення тенденцій до негативних критичних, тому потребується уточнення та пояснення цих понять.

8. Загальний висновок про дисертаційну роботу

Зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, яка є завершеним дослідженням, що має наукове і практичне значення. Дисертаційна робота Рябкової Ольги Василівни «Моніторинг економічних показників результативності машинобудівного підприємства» виконана на високому науковому рівні з використанням сучасних методів досліджень. Тема роботи є актуальною, достовірність наукових положень доведено, отримані результати мають наукову та практичну цінність.

Актуальність і новизна одержаних наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практична цінність сформульованих положень і висновків в сукупності становлять необхідні підстави для висновку про те, що дисертаційна робота на тему «Моніторинг економічних показників результативності машинобудівного підприємства» повною мірою відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) та профілю спеціалізованої вченої ради Д 35.052.03 Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Згідно існуючих вимог, положення та результати дисертаційної роботи опубліковано у фахових виданнях та виданнях, що включені до міжнародних

наукометричних баз даних. Результати дослідження Рябкової О.В. обговорені та схвалені на науково-практичних конференціях різного рівня. Представлені у дисертаційній роботі результати впроваджені у практичну діяльність вітчизняних машинобудівних підприємств, про що свідчать відповідні документи.

Загалом дисертаційна робота та її оформлення повністю відповідають вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема, пп. 9, 11, 12 положення про «Порядок присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р. Усе вищевикладене дає можливість зробити висновок про те, що автор дисертаційної роботи Рябкова Ольга Василівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

Доцент кафедри економіки Львівського
торговельно-економічного університету,
кандидат економічних наук, доцент

Н.М. Заярна

